

תוצאות חיים

שיעורו השבועי של מרן הגאון רבי **יצחק רצאבי** שליט"א - פוסק עדת תימן
הנמסר בביתו מידי ליל שישי לבחורי הישיבות הקדושות
וצ"ל ע"י התאחדות בני התורה ובסיוע מוסדות יד מהר"ץ

משלחן מלכים

מתורת מרן שליט"א

חכם אינו נכנס לתוך דברי חבירו (לכות ה' ו')

יש לעיין האם כשרוצה ליכנס לתוך דברי חבירו ומקדים לכך כמה תיבות דרך סליחה ובקשה, כמו שרגילים כיום, האם שפיר דאמי?

והאמת שכגון זה המנהג מקובל בקהילותינו, כשידידים משוחחים זה עם זה, והשומע רוצה להוסיף משהו על דבריו וכדומה, אומר תחילה 'ולא יסתמו דבריך', כלומר המתן קצת ותשמעני ואחר כך תמשיך. דלכאורה מה מועיל זה, סוף סוף כיון שעוצרו משטף דיבורו, והשיאו לעניין אחר, הלא מתבלבל ושוכח מה היה בדעתו לומר. ואין לומר שזה דרך תפילה או ברכה, שאם כן היו צריכים לומר בסגנון אחר, כגון יהיה רצון שלא יסתמו דבריך.

ועוד, שבאבות דרבי נתן הביאו ראה לעניין שחכם אינו נכנס לתוך דברי חבירו, ממה שכתוב באהרן, הן היום הקריבו וגו' ששתק תחילה עד שסיים משה. ולא אמר ולא יסתמו דבריך.

ולפי פירושו של מה"ר יוסף אבן שושן (שהיה בדורו של הריב"ש) בזה, נראה שאין המדובר במשנתנו כלל כשמתווכחים או משוחחים זה עם זה, ומשמע לכאורה ממילא דלית לן בה בכל כהאיי גוונא, וכל שכן אם יקדים לומר ולא יסתמו דבריך. אלא שפירושו מחודש ונגד כל המפרשים. ומה גם שספרי חז"ל עומדים לנגדו.

ואיך שיהיה, גם את"ל דאפילו כי האי גוונא של דברי שיחה בעלמא אכתי לא מהניא אמירת ולא יסתמו דבריך, ואין זו דרך המוסר, מפני שסו"ס עלול הלא להתבלבל אלא שהוא נאלץ להפסיק מפאת כבוד ידידו המבקשו להשמיע כבר כעת את דבריו. אפשר דעכ"פ מכלל גולם יצא, אלא שלכלל חכם לא הגיע. וא"כ ממילא לא קשיא מדוע אהרן לא אמר ולא יסתמו דבריך, כי הם היו חכמים.

(נפלאות מתורתך במדבר ח"א מדף רנט והלאה.)

שיעור השבועי

שנמסר בליל שישי עש"ק פרשת בהר

ביאור ענין שני פתחים בכניסה לבית הכנסת

הגמרא בברכות (דף ח ע"א) אומרת, מאי קרא (מאי, אל"ף בעירי, מאיזה פסוק, של"ה ומלא הרועים) אשרי אדם שומע לו לשקוד על דלתותיו יום יום לשמור מזוזת פתחו. אמר רב חסדא לעולם יכנס אדם שני פתחים לבית הכנסת. שני פתחים ס"ד (ולפעמים עושים בבית הכנסת בכניסת חדר קטן, ואולי זה שני פתחים, וכן כתוב בירושלמי. ואולי הבבלי לא הבינו כך, כי לפעמים יש פתח מן הצד ושם אין חדר זה)? אלא אימא שיעור שני פתחים. ואומר רש"י שיעור של שני פתחים, רוחב יכנס לפנים שלא ישב סמוך לפתח דנראה עליו כמשוי עיכוב בית הכנסת ויהא מוזמן סמוך לפתח לנצת.

וזה מובא להלכה בש"ע (סימן צ' סעיף ב'), אבל זה שנוי במחלוקת. יש מפרשים שלא ישב שיעור שני פתחים דהיינו שמונה טפחים וכו' (וזה דעת רש"י, ואף שכאן לא מפורש ברש"י ד"ט כל פתח, במקומות אחרים מוכח. וכן כתוב בעירובין דף י"ד ע"ב). שהטעם מפני שכביש לחוץ ואינו יכול לכוין וכו'. וז"מ שלא ימחר להתפלל מיד כשכנס אלא ישחה שיעור שני פתחים, ע"כ.

ועריך להבין, איזה שהייה זו של ח' טפחים? הרי זהו רק ב' שניות. (ואם יתחיל בדרך, עליו לא מדברים).

והמאחר ודאי עריך שיתחיל בדרך, ואין זה נידון בו, כי אין זה מעכב, (אבל אדם כזה ודאי לא מכיין בתפילה). או שסומכים על פירושים אחרים.

מי שרוצה להתפלל כראוי עריך לדעת מה אומר וכו'. החיי אדם אומר, שאנשים זורקים ברכות. אדם מברך, הוא גמר את הברכה ועכשיו נזכר שלא כיון. ואומר החיי אדם שעשה סימן בטבעת, ולא היה מברך עד שעשה הסימן. וכך הברכה אינה רק כפולה במעלתה אלא יותר מכפול.

(שאלה. האם קרבנות וכדומה אפשר לומר בדרך. תשובה. דברים שלא חייבים, אין הכי נמי, דברים של חומרות (וחסידות).

מן אומר בסוף, ונכון לחזו לכל הפרושים. ערוך השולחן אומר, איתא בברכות וכו', שמונה אמות. ותמהו בכמה ספרים מאיפה לקח ד' אמות. ואני תמה על

תמיהתם, שהרי כך מביא הגהות הב"ח. וכן בתוספות הרא"ש. וגם זה יותר מובן, כי כבר איזה שהייה זאת, של ב' שניות. וכן הענין יוסף מביא בשם רש"י שמונה אמות. וכנראה ערוך השולחן חשב בש"ע שזה טעות. עכ"פ יש לזה מקורות.

(שיעורים אלו מסתבר במצומצם).

ורוחב ד' אמות לדלת זה נראה הרבה מדאי לכאורה. וכנראה הדלתות שלהם היו רחבות יותר.

ספירת העומר ביום

יש הסופרים העומר גם ביום, בלי ברכה, כדי שלא ישכחו לספור יום אחד. מנהגי אר"י (לפני מאתיים שנה) ועוד. וכתב בספר ספירת העומר, שזה מנהג נכון. ובכה"ח כתב שאומרו החזון וגם הציבור.

האדמו"ר ר' מנדל מרימנוב נהג לספור כמה פעמים, וכן נהג בעל דרכי חיים ושלוש. לא להסיח דעת מספירת העומר.

התימנים לא נוהגים את זה. ויש טוענים, למה לא לעשות כך, כדי שאנשים לא ישכחו. והשאלה אם באמת טוב להנהיג את זה.

גם האשכנזים לא נוהגים את זה. הרב שטרנבוך אומר לא לנהוג כך משום לא תוסף.

(ומי ששכח בלילה, כנראה גם לא קם לתפילה בבוקר... או שהוא גם יצא מהתפילה מוקדם...)

ואני אומר שלא להנהיג, כי זה מנהג של קראים. ועריך שלא להדמות למנהגים שלהם.

(אנחנו מוצאי ל"ג בעומר. כתוב שבזכות הלימוד בוזהר הקדוש יצאו בניי מהגלות ברחמים. ורמז, ובני ישראל יוצאים ביד רמה, תרגום, בריש גלי, ברבי שמעון יצאו מהגלות. וכן יש אומרים שיש פסוק נתן לכם מטמון באמתחותיכם, כי דברי הוזהר זה מטמון, כי זה כתוב רק שלא רואים את זה. ויוצא אליהם את שמעון.

כתוב בכתבי האר"י, שרבי שמעון לא היה גדול יותר משאר התנאים שלפניו, אלא היו יודעים יותר ממנו. אבל הוא ידע להציע את הדברים בצורה שמי שלא ראו לא יבין.

כתוב בשער מאמרי רשב"י לרבינו האר"י דף יב ע"ב, על מש"כ בזהר בריה דיוחאי ידע לאיסתמורי דרכוהו וכו' שלא יבין אלא מי שצריך להבין, לכן ניתן לו רשות לכתוב ספר הזהר, (כתבתי בעד שלא הוא בעצמו, ולכתוב לא דוקא, אלא אומר בעזרה שיכתבו דבריו כך).

ובזה"ק יש מאמר בפרשת אמור, מאן דמטי טהור להאי וימא וחושבנא לא איתאביד מיניה. שלא הפסיד יום.

בספר זכרון דף קמ"ו בספר מביא, שכתוב בגמרא נדרים (סד) שסומא חשוב כמת, חשבתי לומר שגם ברוחניות הא כך, דהיינו מי שלא שומר על העיניים הוא נחשב מת, כי אין לו שום חלוחית של קדושה, לא נכנס לו כלום, הוא מרגיש כמו אורח בקדושה, יש אצלו קרירות וכו', ואם אדם שומר על העיניים, הוא גורם שהשכינה הקדושה מגלה לו את העיניים, ואם מפקיר את העיניים, העיניים שלו סתומות, וזה סומא חשוב כמת וכו'.

ועל הצדיק מרימינוב כתוב, אמרו הצדיקים, כל היום צריך לזכור את ספירת העומר, והרה"ק ר' מנדל מרימינוב היה אומר שצריך כל יום להזכיר לפחות עשר פעמים.

אומרים שהנודע ביהודא אמר לשל"ה הלכה שאין לה מקור, ואמר לו, אהבה מצוות לו ישבע מצוות. ה' ברוך הוא ויכינו.

אני עושה את זה לפעמים, כשאני נזכר, כדי לזכור את היום. אבל לא בתורת חובה.

וכמו שאנו אומרים על ברוך הוא וברוך שמו, שלא נהגו אצילנו לאמרו, שלאמרו לפעמים זה טוב כי מכוונים בו, אבל לא בעזרה שיגרתית וכחובה. אלא שבשאר קהילות זה כחובה לענות את זה, ומה יעשו.

וואף שבש"ע זה כתוב, אבל אין לזה מקור בש"ס ולא ברמב"ם, והרא"ש כותב שאבא שלו כך נוהג, גם מהרי"ץ כותב את זה, אבל הרבה לא נוהגים לאמרו, זה לא חובה. ואני אומר, כיון שזה לא חובה, ואבותינו לא נהגו, רק יחידי סגולה נהגו, צדיקים, אם אנוח נעשה את זה דבר שיגרתית וכחובה, בסוף אומרים את זה בלי טעם.

ונמחיש את זה בספור. נרמה לו שכתוב את זה בלב אליהו. היה שוחט שהיה לו שיעור סכין של שחיטה, (שיעורי לעוף ב' אצבעות אורך, ולבמה גסה ז', ולבמה דקה ה'). ויש סימן לזה, ושחטתם בז"ה. אבל לשוחטים יש כפול שתיים (יותר), ושאלו אותו למה הוא מעצם, ואמר להם, אני משתדל שזה יהיה חלק, ואם אעשה את זה יותר מדיא אולי לא אשים לב לפגימה דקה מן הדקה. וכן בתפילות, אם

מסיפים תפילות, מי יודע, אולי בסוף בבלום לא מתפללים. כתוב טוב מעט בכונה מהרבות שלא בכונה.

בישיבה, בקול תורה, כולם היו אשכנזים סביבי, מי שמכיר את גי'ל ראש ישיבת באר התורה ועוד, ואני הייתי אומר ברכת המזון בלדי, כמובן, ומי גמר אחרון? אני, ולא שאני בא לזלזל בהם, אבל אני אומר שזה לא קשור לקצר או ארוך. והפוך, אולי אצלי בגלל שזה יותר קצר יכולתי לכוון יותר בכונה, ולהם שיש יותר ארוך, זה קשה. אל תחשבו שמי שאומר יותר הוא יותר משובח, אלא זה הפוך. I.

הכרח שחיתר תספורת הוא רק לכבוד שבת

דברנו על התשובה של מהרי"ץ הידועה בענין ספירת העומר, השאלה היא מה המסקנא.

יש בדיחה, שכשמבררים איזה דבר, יש הבדל בין אשכנזים, ספרדים ותימנים. אשכנזים לחומרא, ספרדים לקולא, ותימנים אומרים לא נהגו. ואמרת פעם שזה לא בדיחותא אם התימנים לא נהגו משהו זה אומר דרשינו. סימן שזה משהו לא מקורי. כי תימנים שמרו על המקור. אז אם התימנים לא נהגו במניעת התספורת, צריך לברוק, אין לזה מקור בש"ס. אפילו שלא לעשות חתונות בימי העומר אין לזה מקור, מפורש בגמרא, רק הגאונים כתבו שמאז נהגו ישראל לימנע שנישואין בימים האלה. שלא להסתפר מאן דכר שמיא, לא מזכר. הטור כמעט הראשון שאומר שיש נוהגים שלא להסתפר. יכול להיות שהמנהג שזה שלא להסתפר לא התחיל ישירות במיתת תלמידי רבי עקיבא, אולי זה התחיל במסעי העלב. הרי רח"ל זה היה אסון גדול מסעי העלב, עשו צרות גדולות, וזה היה בימי העומר וכו' וכו'.

ויוצא מתשובת מהרי"ץ כך. שהמנהג הקדום היה להסתפר, והיה תקופה שהכריחו את הציבור ולא הסתפרו, ואח"כ חזרו למנהג הקדום.

ומה היה המנהג הקדום, להסתפר דוקא לכבוד שבת, או לאו דוקא. ונפ"מ לזמנינו שהנוהג הוא להסתפר כל השבוע. ויש שרוצים להביא ראיה ממהרי"ץ שמותר, כי לא קבלו את המנהג הזה, כי לישנו הוא, לחזור למנהגם העיקרי.

אבל אני לא חושב ככה. כי דרכו של מהרי"ץ לקבל דבר אחרי שהתקבל בעיבור, במדה במשקל ובמשורה, וזה מוכח גם כאן כי כל טענותיו הם בענין השבת. וגם בזה הוא חתם את דבריו, כבוד שבת.

אבל כדי שלא יתעקשו שמשום כבוד שבת הוא דוחה את עיקר המנהג, יש לזה תשובה חזקה.

זה מתחיל אך להבין את התורת חכם וקיצור תשובות מהרי"ן, מי שנהגים להסתפר בימי העומר, אין איסור כלל וכו', ומי שנהג שלא להסתפר, אם ירצה להסתפר יסתפר בלא התר וחרטה וכו'. והוכיחו מכאן שהוא לא הגביל, אלא כתב אין איסור כלל. וסיים, והנה הרב האריך מאוד להוכיח מכמה פוסקים ונאונים דאינו אלא מנהג ולא מדינה, ולכבוד שבת או מצוה הכל שרי, ואין לפגום בכבוד שבת, ע"כ. ומשמע להם שתחילת דבריו עיקר, ולא סוף דבריו.

מצד שני, השושנת המלך וג"כ קיצור התשובות, ויותר מפורסם, מתחיל הפוך, מנהיגו הקדום להסתפר בימי העומר בערב שבת וכו'. ולכאורה זה לא מדויק, כי המנהג הקדום לא היה קשור לשבת, ורק מהרי"ן דיבר מכבוד שבת (סתבתי על זה בשו"ת עולת יצחק).

ואני רוצה להגיד שני מהלכים להסביר את זה.

א. גם אם נגיד שזה נכון שבעבר היו מסתפרים תמיד, ורק מהרי"ן דיבר מכבוד שבת, אבל מה היה אם היה למהרי"ן נידון על כל השבוע, האם הוא היה מתיר אחרי שזה התקבל? מהיות טוב אל תיקרה רע. למה צריך להתיר אם אין צורך. ורק כבוד שבת זה צורך להתיר.

אין סיבה לא לקבל מנהג זה. הרי הרבה מנהגים שלא היו בדורות הראשונים התקבלו אח"כ, ולמה לא לקבל דבר טוב. אני תמיד אומר את המשל של השוקולדה, שבתמנ לא אכלו כי לא היה. וכמו שיאמרו שאבותינו לא אמרו את הפיוט לכה דודי, כי הרי בעצם מחברו עדיין לא נולד. אלא זה דברים שהתקבלו במשך הדורות.

ולא ליכנס עמוק יותר, שכנראה במשך הדורות ראו שיש בימים אלו צרות כי הם ימי דין, וגם בתמן גלות מוזע היה בתקופה הזאת. הרבה צרות בעולם, גם גירוש ספרד, היו בימים האלה. רואים שהימים האלה הם ימי דין. לכן מובן למה בעם ישראל התקבלו חומרות אלו.

האמת היא, שהש"ה אומר דבר יותר בסיסי, בכל התורה כולה. שיש בדורות האחרונים חומרות שלא היו בדורות הראשונים, וזה לא לחינם. יש ז' מצוות בני נח, ואח"כ תרי"ג מצוות, אח"כ יש גזירות ותקנות שלמה המלך, אח"כ יש דרבנן וכו'. והוא מסביר שנתפשט זוהמת הנחש הקדמוני, כי יש יותר נסיונות וצריך יותר גדרים וסייגים. והוא אומר מלים מאוד חזקות, שאם היה מתן תורה בזמנינו, אז התורה היתה כמו בזמנינו, כמו בשלחן ערוך, כמו בשלחן ערוך המקוצר...

ואף שמהרי"ן הגדיר את זה כמנהג טעות, אמנם היה אפשר להכניס את זה בחכמה, שלכבוד שבת מותר. וא"כ לדעת חכמי הדור זה היה מתקבל, ואינו בגדר טעות עד כדי כך.

ב. רואים שבמציאות זה היה בעננא, אבל במקומות אחרים בתמן כתבו חכמי תמן שנהגו שלא להסתפר, בלי שכפר אותם. ומתי הסיבה? פשוט מאוד, כי שמה בלא"ה לא היו מסתפרים כל ימות השבוע. וא"כ שושנת המלך צודק, כי המנהג הקדום היה שלא להסתפר כל השבוע אלא בערך שבת. ואם כן, אם היו שואלים אותם אם הם מוכנים לקבל את המנהג כל השבוע ולא היה את הענין של כבוד שבת, הם כן היו מקבלים. ויוצא שההיתר בזמנינו הוא רק לכבוד שבת.

וכמוכן מי שרוצה להתעקש א"א לריב איתו, אבל זהו העיקרון.

גילוח בעומר

בענין גילוח שאלו את החזו"א, שכשקבלו את המנהג זה היה על שערות הראש, ומה הדין בזקן, והוא ענה תשובה, יש יגידו שזה תירוץ, ויש יגידו שזה תשובה עצומה. החזו"א ענה, מספיק שאנו שותקים כל השנה. דהיינו, היינו צריכים לצעוק על זה כל השנה. כידוע שהח"ח לא הסכים למכונות גילוח. וגם זה טוב שלא יתגלוו בימים אלו, אולי בסופו של דבר ישארו את הזקן. אני לא יודע למה חושבים שזקן זה לא יפה, אני חושב שזה מאוד יפה. אומרים שהחזו"א כשראה מישהו עם בלוית, צ'ופ, כמעט רצה להקיא, היה קשה לו לסבול את זה. אבל אם היה רואה אדם עם פאות ארוכות, ודאי היה מנשק אותו.

זה נכון שהענין של הגילוח לא נכלל במנהג. התימנים היום בכלל שמתיירים את התספורת, סומכים על זה גם בזה. אבל זה ענין של השקפה.

שינוי תחילת עליה בס"ת פרשת בחוקותי

יש פה חוברות על פרשת בחוקותי, כי בעליה של ספר תורה יש מיד תוכחה, ואם לא תשמעו לי, ומסביר פה שזה לא רעיו, אלא להקדים כמה פסוקים לפני זה. אבל במובן, ח"ו"ש לא יהיה מזה מחלוקת, זה תוכחה יותר גרועה. אם הגבאים ידעו מראש ויגידו לציבור, זה ראוי. כי זה דבר שראוי לתקן אותו, אבל רק בדרכי נועם.

ה' ברוך הוא יאיר עינינו במאור תורתו.